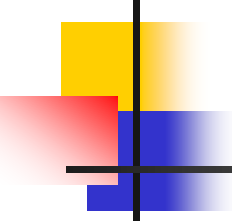

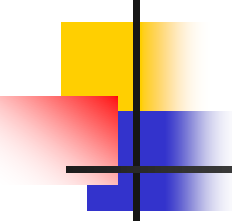
Leg og spil – en dansk dobbelthed

**Henning Eichberg
Syddansk Universitet
Gerlev 2012**

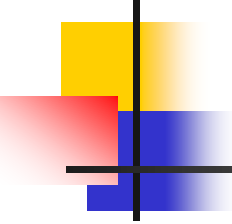
Leg og spil

- En **sproglig dobbelthed** går gennem den danske forståelse af leg:
 - **Leg**
 - **Spil**
- Ditto på norsk og svensk: lek og spel
- Kan sammenlignes med engelsk:
 - **Play** (= leg?)
 - **Game** (= spil?)

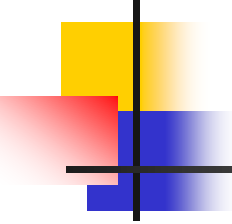
Leg og spil i SDU's legeforskningsprojekter

- **Parkour:** leg og læring – ikke spil og læring
- **Leg og teknologi:** spillificering, computersspil – ikke computerleg
- **Legeplads** – ikke spilleplads (men på legepladsen spiller man også fodboldspil)
- **Legestemning** – forskel for spillestemning?

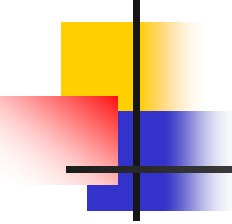
Indhold

- 1. Sammenhæng og forskel
- 2. Olympiske "Lege"?
- 3. At lytte til sprogets dybe visdom
- 4. Filosofisk dobbelthed? Spørgsmål og svar

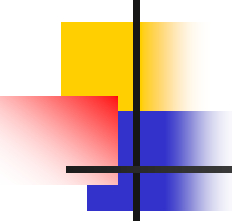
1. Sammenhæng mellem leg og spil

- Leg og spil hænger sammen:
 - Kun ét begreb *Spiel* på tysk
 - Kun ét begreb *le jeu* på fransk
- **Store legeteorier** plejer at omfatte både leg og spil
- Men også **omgangssproglig** sammenhæng:
- Fodboldspil på legepladsen
- Gamle lege foregår efter bestemte spilleregler

Forskel mellem leg og spil

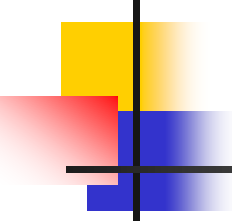
- **Dyr leger – de spiller ikke**
- **Små børn leger – de spiller ikke**
- **Spilleregler – er ikke legeregler**
- **Spilafhængighed – er ikke legeafhængighed**

Forskel mellem leg og spil

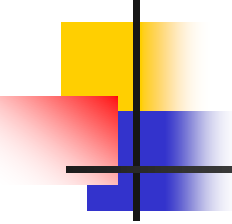
- "At lege er at leve" (H.C. Andersen) – betyder ikke: At spille er at leve
- "Odense Legens By" – betyder ikke: spillets by
- I labyrinten danser og leger man – man spiller ikke

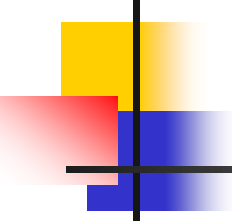
Leg og spil i musikken

- At spille musik: klaversspil
- Spillemanden spiller
- At lege med musik:
- jazz og improvisation

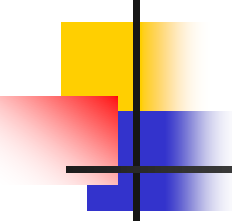
Kan forskellen mellem leg og spil defineres?

- "Spontan", "fri" leg (*play*)
- Formaliseret, regelbundet spil (*game*)
- Men: Fællesskab og "gruppepres" som tredje?

På koreansk

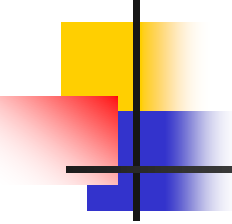
- **Tre legebegreber** med forskellig sproglig-national oprindelse:
- *Nori* (noun) og *Nolza* (verb) = play
- *Gyunggi* – fra kinesisk = game, sport
- *Game* – fra Vesten = fun games

2. Olympiske "Lege"?

Forholdet er ikke enkelt:

- På dansk og norsk: *Olympiske Lege/Leker* (play) og ikke *Olympiske Spil* (games)
 - Spil = Undertone af lykkespil eller computerspil: Olympiske Lege Spil
- Men på svensk: *Olympiska Spelen* og ikke *Olympiska Lekar*
 - Lekar = Undertone af børneleg: Olympiska lekar i skolen

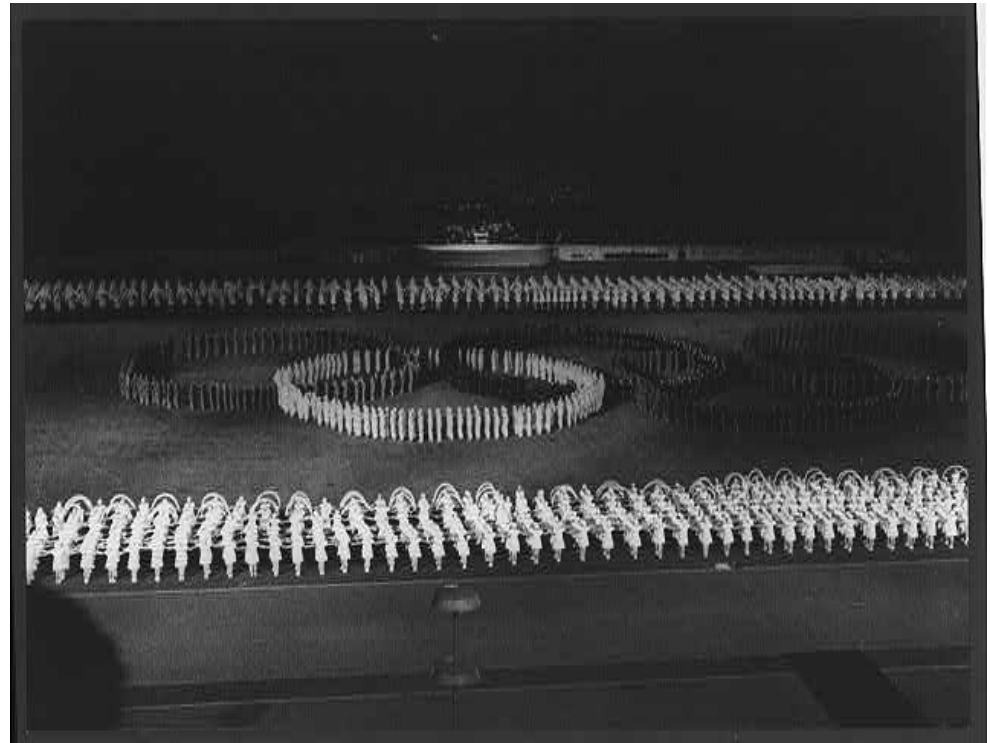

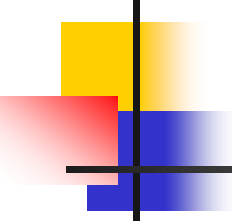
Olympiske begreber:

(1.) *Play*

- Hvad betyder de Olympiske "Lege / Spelen / Games"?
- Skuespil, teaterspil, festspil = *play*
- Iscenesættelse af de Coubertinske ritualer – Åbnings- og afslutningsceremoni
- ***Play* er rammen** – spil som fiktion
- Spil i singular – ikke *games*, ikke leg
- Gymnastisk tradition af massespil (Niels Bukh 1936)

Rammen: Skuespil – *play*

(2.) *Games*: Kamplege som olympisk kerneaktivitet

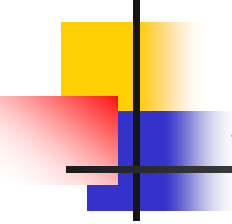
- Sport, konkurrence, kamplege = *games*
- På grænsen til arbejde og produktion:
Centimeter, gram, sekunde
- **Produktionsudstilling** jfr.
Verdensudstillingerne
- Ikke *Olympic play*
- (og ikke: *Olympisk Leg* i ental)

Kerne: Kamplage – *games*

Kapløb som leg – ?

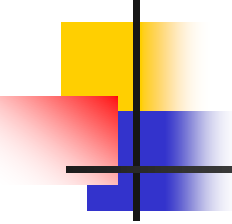

Til sammenligning: *popular games*

- Inuit Games
 - Highland Games
 - Caledonian Games
 - Celtic games
-
- I sportificeringsprocessen
 - Ikke *play* – men på dansk: **Lege**

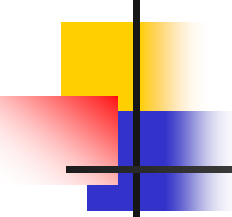
(3.) Olympisk lege-retorik

Olympismen relateres retorisk til:

- børneleg
- gamle folkelege
- playfulness

Olympismens overfladiske festretorik og
"Olympic Education"

Med jubulatoriske referencer til Johan Huizinga, Hans-Georg Gadamer etc.

Men: underliggende (og underlige) grammatikalske differencieringer

Verb – substantiv:

- Olympiske Lege – men man "leger" ikke i OL
- One plays – one does not game (Gaming om penge)

Ental – flertal:

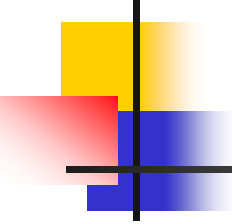
- Olympiske Lege – men ikke olympisk leg?

Aktivform:

- Player, gamer = gambler, spiller (ikke: en olympisk leger)

At lege selv – at lade andre spille:

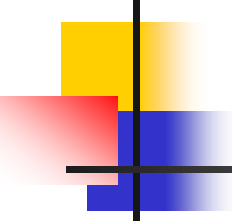
- Børneleg vs. skuespil

Og desuden...

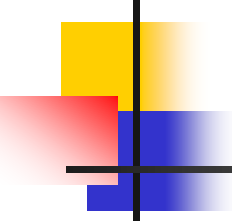
- **Lokal vs. national og global:**
- Lokale lege og lokal leg er snarere *play*
- Nationale og globale lege er *games*

- **Facit:** Paralleliteten mellem **leg/play** og **spil/game** giver mening, men holder ikke helt igennem

3. At lytte til sprogets dybe visdom

- At lytte til sproget – til **sprogene!**
- Sprog er et **kultursubjekt** – anonymt og magtfuldt
- Fuldt af betydningsfulde **modsigelser**
- Udtryk for **dybdekultur**

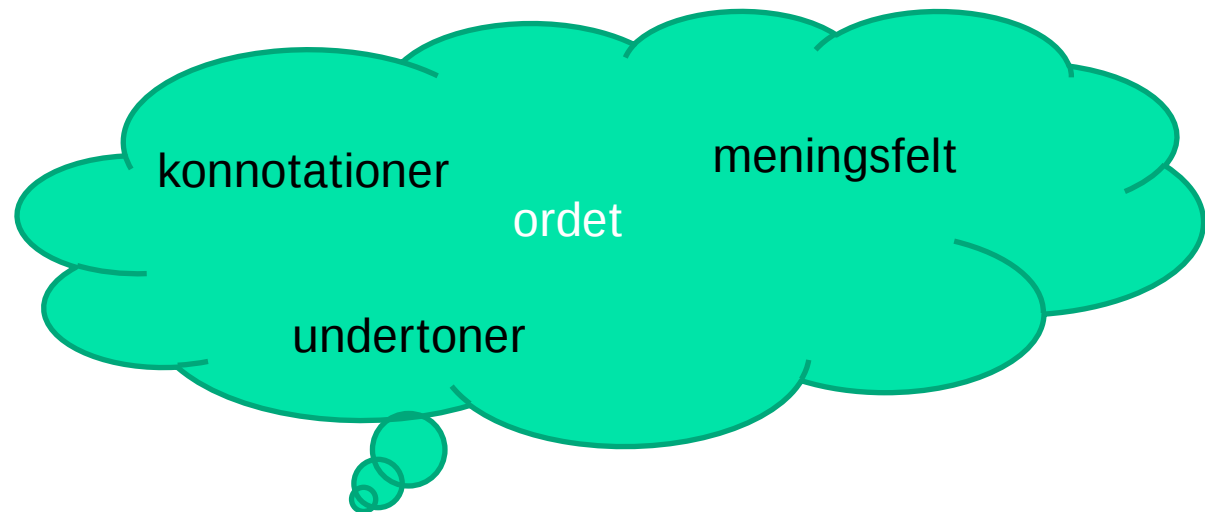
Etymologi har betydning

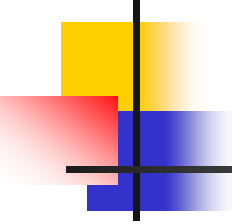
- Ordene har historiske rødder:

Indogermansk → oldnordisk

→ nutidens dansk

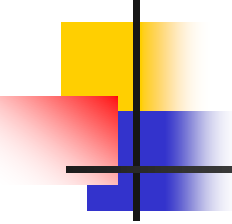
- Ordenes betydningsrum:

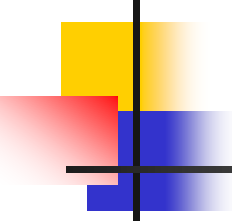
Sprog som basis for materialistisk filosofi

- Sprog er
- **Kropsligt**: intonation, mimetik, metaforer
- **Kollektivt**
- **Anonymt**
- Har historisk dybde og spænder over århundreder, **årtusinder...**

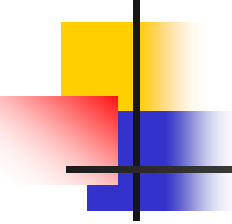
Filosofi er erindring om vort sprog

- Filosofi lever
 - ikke af ideer deroppe i Platons himmel
 - ikke af abstraktioner fra videnskaberne derude
- Men filosofi foregår herinde, hos os selv
- Filosofi rejser **spørgsmål ud fra vort eget sprog**

4. Filosofisk dobbelthed bag leg og spil?

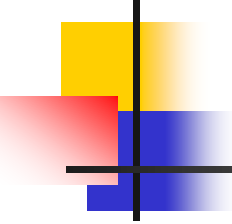
- Er dobbeltheden af leg og spil (og play og game) bare en sproglig tilfældighed?
- Eller har den en dybere mening, som skal inddrages i legens filosofi?
- (som altså ikke automatisk burde gå ud fra en given enhed, som tysk *Spiel* eller fransk *jeu*)

Dobbelthed i legefilosofien

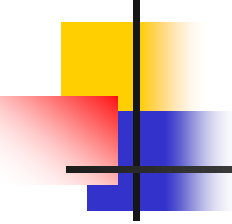
Roger Caillois *Les jeux et les hommes*, 1958 (med det franske enhedsbegreb *les jeux* som baggrund)

- **Paidia**: ustrukturerede og spontane aktiviteter (*playfulness*) – børneleg
- **Ludus**: strukturerede aktiviteter med eksplicitte regler (*games*) – kamp, konkurrence, sport som fodboldspil

Svar og spørgsmål?

- **Proces versus resultat:**
- Har leg sin fokus på **spørgsmål** – er leg en måde, gennem (kropslig) praksis at stille spørgsmål til verden på?
- Har spil sin fokus på **svar**, altså på resultat og reguleret output?

Kommunikation som filosofisk baggrund?

- Leg (play): **At spørge** – at sætte spørgsmål ved..., **at gøre flydende**
- Spil og arbejde: At frembringe et resultat, **at svare** – at konstatere, at **fastslå**

punktum

Eller omvendt: Legende nysgerrighed?

- Der er noget fast – tror vi
- Så leger vi
- Og i legen bliver det faste og givne åbent og spørgende...?

■ **Punktum**

